

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.159g/2016 privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 126 alin.(1) și alin.(1¹) din Codul penal
(*stabilirea proporțiilor mari și deosebit de mari*)

nr. 2 din 19.01.2017

Monitorul Oficial nr.119-126/50 din 14.04.2017

* * *

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,

DI Aurel BĂIEȘU,

DI Igor DOLEA,

DI Tudor PANȚÎRU,

DI Victor POPA,

DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,

cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 27 decembrie 2016,

Înregistrată la aceeași dată,

Examinând admisibilitatea sesizării menționate,

Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberând la 19 ianuarie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*în vigoare la momentul săvârșirii faptei*” din articolul 126 alin.(1) și alin.(1¹) din [Codul penal](#), ridicată de către avocatul Elena Buguța în dosarul nr.1a-936/2015, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 27 decembrie 2016 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Xenofon Ulianoschi, Svetlana Balmuș și Ion Secrieru), în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#), astfel cum a fost interpretat prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#), precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află cauza penală nr.1a-936/2015 de învinuire a lui: P.S. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 190 alin.(5), 332 alin.(1), 327 alin.(1) din [Codul penal](#); G.D. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 190 alin.(5) și 27, 190 alin.(5) din [Codul penal](#); B.E. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 190 alin.(5) și 361 alin.(2) lit.b) și d) din [Codul penal](#); T.I. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 27, 190 alin.(5), 332 alin.(1) și 327 alin.(1) din [Codul penal](#) și M.V. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 27, 190 alin.(5) și 361 alin.(2) lit.b) și d) din [Codul penal](#).

4. În cadrul ședinței de judecată din 7 decembrie 2016, avocatul Elena Buguța a ridicat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*în vigoare la momentul săvârșirii faptei*” din articolul 126 alin.(1) și alin.(1¹) din [Codul penal](#).

5. Prin încheierea din aceeași dată, instanța a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale [Constituției](#) (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale [Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002](#) (republicat în M.O., 2009, nr.72-74, art.195) sunt următoarele:

Articolul 5 Principiul democratismului

„(1) Persoanele care au săvârșit infracțiuni sunt egale în fața legii și sunt supuse răspunderii penale fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

[...]”

Articolul 126 Proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale

„(1) Se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern **în vigoare la momentul săvârșirii faptei.**

(1¹) Se consideră proporții deosebit de mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern **în vigoare la momentul săvârșirii faptei.**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile articolului 126 alin.(1) și (1¹) din [Codul penal](#), care determină proporțiile mari și deosebit de mari în funcție de cuantumul salariului mediu lunar pe economie, stabilit de Guvern, în vigoare la momentul săvârșirii faptei, instituie un tratament discriminatoriu.

9. În opinia autorului excepției, faptul că mărimea salariului mediu lunar pe economie prognozat se aprobă în fiecare an de către Guvern, fiind diferită, generează imprevizibilitatea normei legale și în

consecință afectează principiul retroactivității legii penale.

10. Potrivit autorului excepției, prevederile contestate încalcă dispozițiile articolelor 16 alin.(2) și 23 din [Constituție](#).

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în speță a [Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002](#), ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Elena Buguța în dosarul nr.1a-936/2015, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#), astfel cum a fost interpretat prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#), precum și al [Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională](#).

14. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din [Constituție](#), presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

15. O prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate, și nicidecum compararea prevederilor mai multor legi între ele sau a dispozițiilor cuprinse în aceeași lege și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției.

16. În speță, Curtea reține că autorul excepției invocă neconstituționalitatea sintagmei „*în vigoare la momentul săvârșirii faptei*” din articolul 126 alin.(1) și alin.(1¹) din [Codul penal](#).

17. Curtea reține că autorul excepției pretinde că prevederile criticate încalcă dispozițiile constituționale cuprinse în articolul 16 alin.(2), referitor la egalitatea în fața legii, și articolul 23, privind dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

18. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, țin de competența Parlamentului și se întemeiază pe rațiuni de politică penală.

19. Curtea constată că prin [Legea nr.207 din 29 iulie 2016](#) pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în vigoare din 7 noiembrie 2016), *inter alia*, prevederile articolului 126 alineatul (1) din [Codul penal](#), care reglementează conceptul de „*proporții mari*”, au fost expuse într-o redacție nouă. De asemenea, articolul 126 din [Codul penal](#) a fost completat cu alineatul (1¹), care definește noțiunea de „*proporții deosebit de mari*”.

20. Curtea reține că, prin noile reglementări, legiuitorul a renunțat la concepția de a stabili în legea penală proporțiile mari și deosebit de mari conform criteriului unităților convenționale (depășirea a 2500 de unități convenționale pentru proporțiile mari, și respectiv, depășirea a 5000 de unități convenționale pentru proporțiile deosebit de mari), concepție aplicabilă până la operarea amendamentelor enunțate.

21. Astfel, la determinarea proporțiilor mari și deosebit de mari legiuitorul a prevăzut drept bază de calcul salariul mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern, **în vigoare la momentul săvârșirii faptei** (20 de salarii pentru determinarea proporțiilor mari și 40 de salarii pentru determinarea proporțiilor deosebit de mari).

22. Curtea observă că Guvernul aprobă anual și publică în Monitorul Oficial cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru fiecare an, care de fapt reprezintă o valoare constantă și o bază de calcul pentru mai multe reglementări.

23. Prin urmare, Curtea reține că, potrivit prevederilor legale enunțate, momentul în raport cu care se stabilește cuantumul proporțiilor mari și deosebit de mari are o reglementare *expressis verbis* și nu creează incertitudini. În acest sens, Curtea nu poate reține alegația autorului excepției de neconstituționalitate potrivit căreia sintagma „*în vigoare la momentul săvârșirii faptei*” din articolul 126

alin.(1) și alin.(1¹) al [Codului penal](#) ar contraveni principiului previzibilității legii, garantat de articolul 23 din [Constituție](#).

24. În ceea ce privește alegațiile autorului excepției precum că prin aprobarea în fiecare an de către Guvern a mărimii salariului mediu lunar pe economie prognozat se afectează principiul retroactivității legii penale, Curtea constată că acestea sunt neîntemeiate.

25. Curtea menționează că, în conformitate cu articolul 8 din [Codul penal](#), **caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.**

26. Totodată, potrivit articolului 10 alin.(2) din Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

27. Așadar, Curtea reține că **efectul retroactiv al legii penale ține de aplicabilitatea noii legi penale mai favorabile în raport cu legea anterioară.** Acest principiu fiind indisolubil legat de cel al legalității, care reprezintă o caracteristică a statului de drept.

28. Prin urmare, Curtea reține că principiul aplicării legii penale mai favorabile (*lex mitior*) nu este incident rațiunii dispozițiilor [Legii nr.207 din 29 iulie 2016](#), care au instituit cert modalitatea de calcul a proporțiilor în legea penală, și anume prin determinarea mărimii proporțiilor mari și deosebit de mari în funcție de mărimea salariului mediu lunar pe economie prognozat, stabilit anual prin hotărâre de Guvern.

29. În același timp, Curtea reține că opțiunea legislativă de a lua în considerare salariul mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin hotărâre de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, la determinarea proporțiilor mari și deosebit de mari nu instituie pentru destinatarii legii penale un tratament diferențiat. Or, în situații identice sau comparabile este aplicabil același mecanism de calcul al proporțiilor mari și deosebit de mari.

30. În contextul celor menționate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#), articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#) și al pct.28 lit.d) din [Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*în vigoare la momentul săvârșirii faptei*” din articolul 126 alin.(1) și alin.(1¹) din [Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002](#), ridicată de către avocatul Elena Buguța în dosarul nr.1a-936/2015, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE **Alexandru TĂNASE**

Nr.2. Chișinău, 19 ianuarie 2017.

OPINIE SEPARATĂ

**expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională
și art.67 din Codul jurisdicției constituționale**

În dezacord cu soluția adoptată de majoritate, consider că excepția de neconstituționalitate trebuia examinată în fond. Problema juridică ridicată în sesizare vizează respectarea art.22 din [Constituție](#) în materia retroactivității legii penale mai favorabile. În acest sens, legiuitorul, la elaborarea Codului penal, a respectat principiul prevăzut în articolul 15 din [Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice](#), care impune aplicarea retroactivă a legii penale mai favorabile. Cu referire la art.15 din Pact, Comitetul ONU pentru Drepturile Omului a menționat (*Ismael Vainbergher c. Ugandei* (nr.28/1978), *Paul Uasterman c. Olandei* (nr.682/1996) că dispozițiile art.15 nu se referă doar la retroactivitatea legii penale,

dar și, în aspect general, la principiul legalității în domeniul dreptului penal, ca răspunderea și pedeapsa să se limiteze la norme clare și previzibile la momentul comiterii faptei penale.

Art.7 din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#) nu prevede expres dispoziția privind beneficierea retroactivă de o lege penală mai favorabilă. Totuși, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acesta este un drept inerent, ce derivă din art.7 al [Convenției](#). În acest sens, Curtea a constatat violarea art.7 din [Convenție](#) în cazul în care statul nu a aplicat retroactiv o lege penală mai favorabilă (*Jamil c. Franței (nr.15917/89) din 8 iunie 1995, par.32.*). Este necesar de reamintit că art.15 par.2 din [Convenție](#) nu admite nicio derogare de la prevederile art.7, prin urmare, statele nu pot stabili excepții de la regula dată.

Dispozițiile art.10 din [Codul penal](#) vin a materializa la nivel național principiul, stabilind că legea penală ce înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Așadar, sub acest aspect normele interne nu ridică vreun semn de întrebare privind corespunderea cu standardele generale.

Pe de altă parte, sintagma introdusă în art.126 din [Codul penal](#) prin [Legea nr.207 din 29.07.2016](#) impune a raporta calificarea infracțiunii „*la momentul săvârșirii faptei*”. Aceasta normă ridică, în opinia mea, cel puțin două probleme legate de respectarea principiului clarității legii penale.

Dintr-un punct de vedere, construcția gramaticală poate crea impresia că organul de urmărire penală, sau instanța, efectuând încadrarea juridică a faptei, urmează să se ghideze de momentul comiterii infracțiunii, indiferent dacă ulterior a fost sau nu modificat salariul mediu lunar pe economie prognozat. În perspectiva în care salariul mediu pe economie va crește, o asemenea interpretare va duce, implicit, la afectarea art.10 din [Codul penal](#) și, în mod firesc, a principiului retroactivității legii penale mai favorabile.

Din alt punct de vedere, la aplicarea retroactivă a legii penale mai favorabile, organele judiciare vor fi obligate să recalifice fapta de fiecare dată când vor pronunța hotărârea, pentru a asigura exactitatea acesteia, în cazul în care fapta infracțională, urmărirea sau judecarea cauzei (inclusiv în apel și recurs) se vor produce în diferiți ani bugetari. Art.4 alin.(3) din [Legea nr.780 din 27.12.2001](#) privind actele legislative recunoaște printre principiile de bază ale legiferării și cel al *stabilității* normelor juridice. În cazul de față consider că norma supusă analizei generează probleme sub aspectul stabilității, ca un element al clarității legii penale.

Prin urmare, excepția de neconstituționalitate nu pare a fi nefondată.

JUDECĂTOR AL CURȚII CONSTITUȚIONALE Igor DOLEA